

Özel Yetenekli Öğrencilerde Beklenenin Altında Başarı Araştırmalarının Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Reseach on Underachievement in Gifted Students

Marilena Z. Leana Taşcılar¹

¹Sorumlu Yazar, Doç.Dr.İstanbul Medeniyet Üniversitesi, marilena.tascilar@medeniyet.edu.tr
(<https://orcid.org/0000-0002-1271-0371>)

Geliş Tarihi: 07.09.2024

Kabul Tarihi: 27.12.2024

ÖZ

Bu araştırma özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı konusunda yapılan akademik çalışmaların bibliyometrik analizini yapmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda akademik yayınların listelendiği en güvenilir veri tabanı olarak bilinen Web of Science (WoS) incelenmiştir. Çalışmada yapılan bibliyometrik analiz, özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumu ile ilgili araştırmaların yıllarını, atıf sayısını, en çok yayın yapan araştırmacıları, etki sahibi dergileri, ülkeleri, kurumları, yazar ve ülke ortaklıklarını ve anahtar kelimeleri incelemektedir. Çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Analizler VOSviewer programı ile yapılmış ve bu alanda en fazla çalışmayı yapan ülkenin Amerika Birleşik Devletleri olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, bu konu ile ilgili en fazla yayını olan dergi Gifted Child Quarterly, en çok yayın yapan yazar McCoach, en fazla atıf alan yazarların Reis ve McCoach olduğu tespit edilmiştir. Konu ile ilgili gelişen çalışma alanları incelenmiş ve bu konuda yeni araştırmalar yapmayı planlayan araştırmacılar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Özel yetenekli öğrenciler, beklenenin altında başarı, bibliyometrik analiz.

ABSTRACT

The objective of this study is to conduct a bibliometric analysis of academic studies on the underachievement of gifted students. To this end, the Web of Science (WoS) database, which is widely regarded as the most reliable repository of academic publications, was subjected to analysis. The bibliometric analysis in the study examines the years, number of citations, researchers with the highest number of publications, impact journals, countries, institutions, author and country partnerships, and keywords of the studies related to underachievement in gifted students. A descriptive survey model was employed in the study. The analyses were conducted using the VOSviewer program, which revealed that the United States of America was the country that had conducted the greatest number of studies in this field. Furthermore, the journal with the highest number of publications on this subject was identified as Gifted Child Quarterly, while the author with the most publications was McCoach. Additionally, the authors with the highest number of citations was Reis and McCoach. The study also examined emerging areas of study on the subject and provided recommendations for researchers planning to conduct new research in this field.

Keywords: Gifted students, underachievement, bibliometric analysis.

GİRİŞ

Yaşıtlarından gerek akademik gerekse sosyoduygusal açılardan farklılık gösteren özel yetenekli öğrenciler, yüksek bilişsel kapasite, yeni fikirler üretme potansiyeli ve yüksek motivasyona sahip bireyler olarak tanımlanırlar (Renzulli, 2020). Özel yetenekli bireylerle ilgili pek çok tanım ya da kuramda yetenek ve başarı vurgusu bulunmaktadır (Renzulli, 2020; Sternberg, 1999). Ancak söz konusu olan özel yetenekli çocuklar olduğunda hem çevrenin hem de kendilerinin beklentileri artmaktadır. Beklentilerin artması onlarda kaygı, belirsizlikle baş edememe, mükemmeliyetçilik gibi psikolojik sorunların oluşmasına neden olabilmektedir. Bu duygusal zorlanmalar eğitimsel süreçlerinin sağlıklı bir şekilde yönetilemediği ve eğitimsel önlemlerin alınmadı durumlarda beklenin altında başarı sergilemelerine neden olabilmektedir (Reis & McCoach, 2000).

Özel yetenekli öğrencilerde beklenin altında başarı sergileme, son yıllarda dikkat çeken, önemli ancak oldukça karmaşık bir sorundur. Akademik başarıda yüksek seviyelere ulaşma potansiyeline sahip olmalarına rağmen, birçok özel yetenekli öğrenci, gerçek akademik performansları ile beklenen performans seviyeleri arasında bir tutarsızlık yaşayarak tam potansiyellerine ulaşamamaktadır (Rimm, 1997). Bu olgu, beklenenin altında başarı (underachievement) olarak adlandırılmakta olup, eğitimciler, ebeveynler ve araştırmacılar için önemli bir kaygı kaynağı olabilmektedir (Leana-Taşçılar, 2024).

Özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumu, yüksek bilişsel kapasite (IQ'ya) sahip oldukları tespit edildiği halde, akademik olarak başarısızlık sergileyen öğrenciler için kullanılan bir terimdir (Siegle & McCoach, 2002). Kişinin sahip olduğu yetenekten doğan beklentinin başarıya yansımaması ve bunlar arasındaki uyumsuzluğa vurgu yapan araştırmacılar da bulunmaktadır (Başlantı, 2008; Rimm, 1997). Öte yandan başka uzmanlar da (Gallagher, 2005; Lupart & Pyryt, 1996) beklenenin altında başarı sergileme durumunu çok daha geniş bir perspektiften ele alarak gizli potansiyeli kullanamamak ya da geliştirememek olarak da tanımlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında beklenenin altında başarı sergileyen kişi kendini gerçekleştiremeyen kişidir (Reis & McCoach, 2000).

Özel yetenekli olup da beklenenin altında başarı sergileyen öğrencilerle özel yetenekli olup beklenen başarıyı gösteren öğrenciler arasındaki farklılıkları araştıran çalışmalar, başarısız öğrencilerin genellikle okula karşı olumsuz tutumlara sahip olduğunu, başarılı öğrencilerin ise sınıf dışı etkinliklerde daha aktif ve başarılı olduklarını göstermiştir (Colangelo, vd., 1993). Ayrıca, başarısız öğrenciler eğitimlerini planlarken daha az yardıma ihtiyaçları olduğunu bildirmiştir. Başarısız öğrenciler; başarılı öğrencilerle kıyaslandığında okul, öğretmenlere yönelik tutumlar, motivasyon/öz düzenleme ve hedef belirleme konularında farklılık göstermiş, ancak akademik benlik algılarında bir fark bulunmamıştır (McCoach & Siegle, 2003a). Bu bulgular, özel yetenekli olup da beklenenin altında başarısızlık sergileyen öğrenciler ile başarılı öğrenciler arasında tutumlar, davranışlar ve motivasyon açısından belirgin farklar olduğunu göstermektedir. Bu farklılıkları anlamak, beklenenin altında başarı sergileyen özel yetenekli öğrencilere potansiyellerine ulaşmaları konusunda yardımcı olabilmek için önemlidir.

Siegle ve McCoach (2002), beklenmedik başarısızlık sergileyen bazı öğrencilerin öz yeterlilik, hedef odaklılık ya da öz düzenleme becerilerinden yoksun olduklarını, bazılarının ise belirli ya da belirsiz yetersizliklere sahip olduklarını vurgulamaktadır. Ancak bazıları da uygun olmaya öğrenme ortamlarında bulundukları ve ihtiyaçları karşılanmadığı için beklenmeyen bir başarısızlık gösterebilmektedir (Siegle & McCoach, 2002). Sürekli yaratıcı fikirler öne süren, bir diğer deyişle 'kutunun dışında' fikirler üreten bir öğrencinin sınıf ortamında bu fikirlerinin kabul görmeyişi örnek olarak verilebilir. Fikirleri kabul görmeyen özel yetenekli öğrenci zamanla okul ortamından uzaklaşarak akademik gereklilikleri yerine getirmemeye başlayabilir ve bunun sonucunda beklenmedik başarısızlık sergileme durumu söz konusu olabilir. Montgomery (2009), beklenmedik başarısızlığı etkileyen içsel ve dışsal etmenlerden bahsetmektedir. İçsel faktörler

motivasyon, kişilik ve iki kere farklı olmak gibi öğrenme sorunlarıdır; dışsal faktörler ise kültür, zorlanma derecesi, değerlendirme ve yaratıcılıktır.

Beklenin altında başarı sergileme durumunun tanımı ve açıklayıcı modelleri ne olursa olsun, özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarının temel nedenlerini ve mekanizmalarını anlamak çok önemlidir, çünkü bu durum birey ve toplum için önemli sonuçlar doğurabilir. Motivasyon, benlik saygısı ve sosyal-duygusal sorunlar gibi faktörlerin beklenenin altında başarı sergileme durumunda rol oynadığı belirlenmiştir (Rimm, 1997). Ayrıca, araştırmalar, olumsuz okul deneyimleri, düşük öğretmen beklentileri ve uygun eğitim fırsatlarının eksikliğinin de üstün yetenekli çocuklarda beklenenin altında başarıya neden olabileceğini göstermektedir (Berube, 1995).

Beklenenin altında başarı sergileme durumunun nedenlerini ortaya koymayı hedefleyen güncel bir sistematik derleme araştırmasında (Raouf vd., 2024), motivasyonel, duygusal-sosyal ve demografik etmenler gibi iç faktörlerin yanı sıra çevresel algı, aile, akranlar ve sosyo – ekonomik/kültürel etmenler gibi dış etmenlerin de önemli rol oynadığını göstermektedir. Benzer şekilde, beklenenin altında başarı durumunu tespit etmeye yönelik geliştirilen bir ölçekte yer alan boyutların okula karşı tutum, öz düzenleme becerileri, benlik saygısı, çevresel beklentiler ve kaygı gibi etmenlerin etkili olduğu ortaya konmuştur (Leana-Taşçılar, 2024). Özel yetenekliler alanına kuramsal çalışmalarıyla öncülük eden Sternberg ve Dashtaki (2024) ise beklenenin altında ya da üstünde başarı terimlerinin yerine ‘etkililik’ terimini kullanılmasını önermektedir. Etkililik kavramı, başarıyı belirleyen ya da etkileyen şeyin bilişsel yeteneği içerdiği, ancak bunun genel resmin yalnızca küçük bir parçası olduğu fikrine dayanmaktadır (Sternberg & Dashtaki 2024). Dolayısıyla etkililik terimini önererek ‘yetersiz başarı’ ya da ‘beklenenin altında başarı’ terimleri için alternatif bir terimi alanyazına kazandırmıştır. Bunun ileriki dönemlerde beklenenin altında başarının değerlendirilmesinde de farklılık yaratacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda özel yetenekli bireylerde beklenenin altında başarı sergileme durumunu daha iyi anlayabilmek için yapılmış çalışmaları incelemek büyük önem taşımaktadır. Ayrıca bu konuda yapılmış herhangi bir araştırmaya rastlanmadığı için, mevcut araştırmanın özgün bir araştırma olduğu söylenebilir.

Özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı konusunda yapılan eski araştırmalar incelendiğinde, daha çok beklenenin altında başarıya etki eden faktörler, tanımlanması gibi konulara (Berube, 1995; Colangelo, vd., 1993; Lupart & Pyryt, 1996); güncel araştırmaların ise ise nörolojik değerlendirme ile tespit, cinsiyet farklılıkları ve müdahale konularında odaklandığı görülmektedir (Bergner & Neubauer, 2011; McCoach & Siegle, 2003a; Montgomery, 2009). Son dönemlerde (2000 yılı ve sonrasında) yapılan güncel araştırmaların odaklandığı konuların daha iyi anlaşılması ve ileride bu konuda yapılacak olan çalışmalara yol gösterici olması bakımından bibliyometrik analiz yöntemi tercih edilmiştir. Bu bağlamda mevcut araştırma özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme konusunda yayımlanmış makalelerin bibliyometrik analizinin yapmayı hedeflemektedir. Bu amaçla ‘özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı konusundaki çalışmaların bibliyometrik özellikleri nasıldır?’ sorusuna yanıt aranmaktadır. Bu minvalde özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı konusunda yapılan araştırmalarla ilgili alt sorulara cevap aranmıştır:

1. Özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarıyla ilgili araştırmalar yıllara göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
2. Bu konuda en fazla atf yapılan araştırmalar hangi araştırmalardır?
3. Bu konuya en çok katkı sunan yazarlar kimlerde ve bu yazarların atıf sayıları ne kadardır?
4. Konu ile ilgili hangi dergiler daha etkilidir?
5. Konu ile ilgili hangi ülkeler daha etkilidir?
6. Konu ile ilgili hangi kurumlar daha etkilidir?
7. Hangi ülkelerde işbirlikleri söz konusudur?
8. Çalışmaların ortak atıf alan yazar analizi ne şekildedir?

9. Alandaki etkili dergilerin atıf ağları ne şekildedir?
10. Çalışmaların anahtar kelimeleri hangileridir ve bu durum yıllara göre nasıl bir değişkenlik göstermektedir?
11. Çalışmalarda beklenenin altında başarı ile en çok ilişkilendirilen/birlikte görülen kavramlar hangileridir?

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir ve özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarıyla ilgili araştırmaların incelenmesini amaçlamaktadır. Betimsel tarama özel yetenekli bireylerde beklenmedik başarısızlık durumuyla ilgili yapılan araştırmaları ortaya koyabilmek için tercih edilmiştir (Büyüköztürk, vd. 2018). Bu çalışmada özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı durumuyla ilgili eğitim, eğitim psikolojisi, özel eğitim gibi alanlarda yapılan araştırmaların bibliyometrik özellikleri incelenmektedir. Bu nedenle analiz yöntemi olarak bibliyometri kullanılmıştır. Bibliyometrik çalışmaların alana en önemli katkısı incelenen konu hakkında alan yazındaki eksiklikleri, boşlukları ortaya koymak ve sonraki araştırmacılara bu konuda yol göstermektir (Çelik, vd., 2022). Köseoğlu, vd.'nin, (2016) ifade ettiği gibi bibliyometrik analiz çalışmaları, çalışmaların hangi alanlarda yapıldıklarını, yayımlandıkları dergileri, ağırlıklı olarak hangi ülkelerde konu ile ilgili çalışmaların yapıldığını, hangi kurumlarda yaygın olarak konunun çalışıldığını, araştırmalarda hangi yöntemlerin kullanıldığını, hangi yazarların ya da dergilerin daha çok atıf aldığı, yazarlar arasındaki atıf ağının nasıl olduğunu, anahtar kelime dağılımını ve bunun zaman içinde nasıl değiştiği gibi bibliyometrik göstergeleri analiz etmektedir.

Mevcut çalışmada Web of Science (WoS) veri tabanı kapsamında özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı durumlarıyla ilgili eğitim ve psikoloji alanında yapılan makaleler bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmiştir. Uluslararası atıf dizinleri yapılan yayının kalitesini ortaya koyduğu için özellikle WoS veri tabanındaki makalelerin incelenmesi kıymetlidir (Şeref & Karagöz, 2019). WoS veri tabanı hem çeşitli kaynakları içerdiği için hem de SCI, SSCI, SCI-Expanded gibi farklı veri tabanlarını içerdiği için tercih edilmiştir. Ayrıca WoS veri tabanının zenginliği de önemli bir kaynak olarak görülmektedir (Yeşiltaş & Şeker, 2021).

2.2. Verilerin Yorumlanması

Araştırmaya veriler 1 Eylül 2024'te Web of Science veri tabanına erişilerek çekilmiştir. Özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı konusuyla ilgili yapılan araştırmaları incelemek için öncelikle 'Gifted Students' (Özel yetenekli) ve 'Underachievement' (Beklenenin Altında Başarı Sergileme Durumu) anahtar kelimeleri kullanılarak ilgili araştırmalara ulaşılmıştır. WoS veri tabanı programları özelliklerinden 'Topic' (konu) seçilerek başlık, özet, anahtar kelimeler taranmıştır. Yapılan tarama sonucunda özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı ile ilgili araştırmalar kategorisinde toplam 175 makale bulunmuştur. Çalışma için belirlenen ölçütler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1*Makalelerin Araştırmaya Dahil Olma ve Hariç Tutma Ölçütleri*

Dahil Olma Ölçütleri		
	Veri Tabanı	Temel Kaynak Veri Tabanı (WoS)
	İndeks	Herhangi bir kısıtlama yapılmamıştır
	Tarih	1 Eylül 2024
	Yıl	2000-2024
1. Aşama	Yayın dili	Herhangi bir sınırlandırma yapılmamıştır
	Anahtar kelimeler	‘Gifted Students’ AND ‘Underachievement kelimeleri taranmıştır
	Sonuç	175 çalışma
Hariç Tutma Ölçütleri		
2. Aşama	Yayın türü	158 araştırma
	Kategori	Özel Eğitim/Eğitim Psikolojisi/Eğitim Araştırmaları/Disiplinlerarası
3. Aşama	Sonuç	138

Tablo 1’de de görüldüğü üzere birinci aşamadaki dahil etme kriterlerine göre ilgili veri tabanında 2000-2024 yılları arasında 175 çalışmaya ulaşılmıştır. Ancak bu çalışmalar arasından sadece araştırma çalışmaları seçildiğinde 158 çalışmaya ulaşılmıştır. Daha sonraki aşamada ise özellikle eğitim ve psikoloji alanlarındaki çalışmalar tercih edildiği için sonuç olarak 138 çalışmaya ulaşılmıştır. Bulgular araştırma soruları kapsamında bu 138 çalışma üzerinden yorumlanarak raporlanmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Bu araştırmada veriler, bibliyometrik analiz yoluyla incelenmiştir. Bu doğrultuda özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı konusunda eğitim ve psikoloji alanlarında 2000-2024 yılları temele alınmıştır. Ulaşılan 138 çalışma bibliyometrik değişkenler açısından incelenerek sınıflandırılmıştır. WoS veri tabanında yer alan makaleler yıllara göre, en çok atıf alan makale ve yazarlar, çalışmaların yapıldığı ülkeler gibi göstergeler analiz edilmiştir. Ağ analizlerinin yapılması ve ilgili görsellerin oluşturulması için VOSviewer programı kullanılmıştır.

VOSviewer programı açık kaynak kodlu bir yazılımdır (Pauna, vd. 2018). Bu program ortak analiz de yapabilme imkanı sunmaktadır. Bu doğrultuda atıf, ortak yazar ve kelime ile yazarların çalıştıkları kurumlar, hangi ülkeden oldukları ve dergiler arasındaki ağların da görülmesi mümkündür. Böylece özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumu ile ilgili araştırmaların ilişki ağları da görselleştirilmiştir.

2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Bibliyometrik analize dayalı araştırmalarda geçerlik ve güvenirlik önemli konulardan biridir. Bu bağlamda mevcut araştırmada iç geçerliği sağlayabilmek adına dahil etme ve hariç tutma kriterlerinin belirlenmesi aşamasında hem özel yetenekliler hem beklenenin altında başarı sergileme konusunda deneyimi olan araştırmacı dışında bir alan uzmanının görüşü alınmıştır. Uzman görüşüne istinaden veri seti oluşturulmuştur. Dış geçerlik için de sınırlandırmalar net bir şekilde yapılarak “dahil etme” ve “hariç tutma” ölçütleri detaylandırılarak verilmiştir. Veri toplama ve analiz sürecinin ayrıntılı şekilde anlatılması da dış geçerlik için önemli bir göstergedir.

Çalışmanın iç güvenirliliği için çalışma raporlanırken metinler, tablolar ve şekillerin karşılaştırılması sağlanmıştır. Böylece nesnel bir değerlendirme yapılmıştır. Dış güvenirlik için de ortaya konan bulgular hem özel yetenekli hem de beklenenin altında başarı gösteren öğrenciler konusunda deneyimli olan araştırmacı dışında bir alan uzmanına gösterilmiş ve bulguları kontrol ederek geri bildirim vermesi sağlanmıştır.

BULGULAR

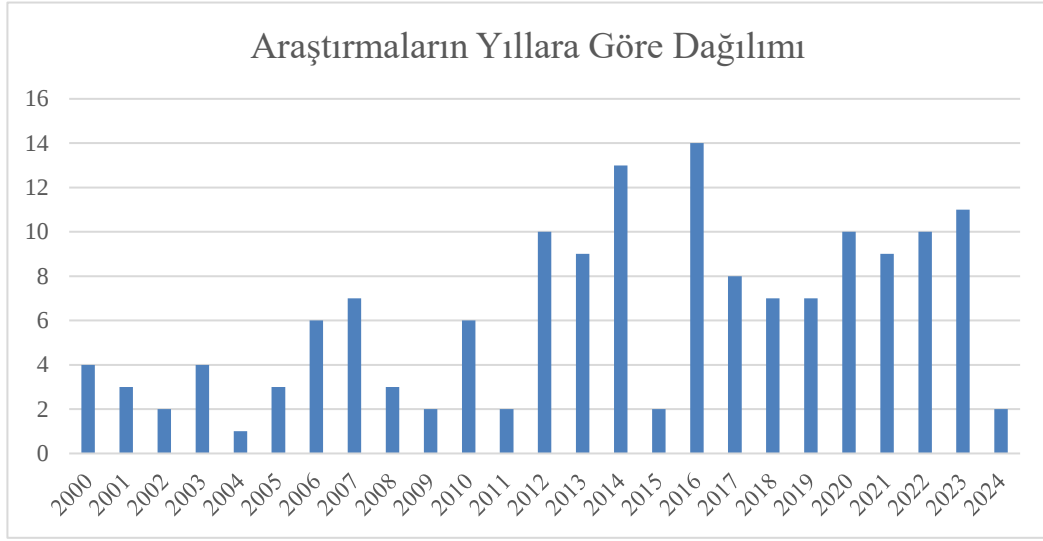
Bu kısımda özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumuyla ilgili eğitim ve psikoloji kategorisinde ulaşılan toplam 138 araştırma ile ilgili ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

3.1.Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

WoS veri tabaunda özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumu ile ilgili eğitim ve psikoloji konularındaki çalışmaların 2000 ile 2024 yılları arasındaki dağılımı Grafik 1’de gösterilmektedir.

Grafik 1

Özel Yetenekli Öğrencilerde Beklenenin Altında Başarı Sergileme Durumu İle İlgili Araştırmaların Yıllara Göre Dağılımı (N=138)

Özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumu ile ilgili araştırmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde kapsam dahiline alınan 2000 yılında dört çalışmanın yapıldığı görülmektedir. En çok araştırmanın yapıldığı yıllar ise sırasıyla 2016 (n=14), 2014 (n=13) ve 2023 (n=12) yıllarıdır. Grafiğe göre son beş yıl boyunca istikrarlı bir artış olduğu söylenebilir.

3.2.En Çok Atıf Alan Makaleler

Özel yetenekli öğrencilerde beklenin altında başarı sergileme durumuyla ilgili eğitim ve psikoloji alanlarında yapılan çalışmalar arasında en çok atıf alan on çalışma makale adı, yayınlandığı yıl, yazar/yazarları, hangi dergide yayınlandığı, kaç atıf aldığı Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Özel Yetenekli Öğrencilerde Beklenenin Altında Başarı Sergileme Durumu Konusunda Eğitim Ve Psikoloji Araştırmaları Sınıflandırmalarında En Çok Atıf Alan Makaleler

Sıra	Araştırma Adı	Yıl	Yazar/Yazarlar	Dergi	Toplam Atıf Sayısı
1.	The underachievement of gifted students: What do we know and where do we go?	2000	Reis, SM; McCoach, DB	Gifted Child Quarterly	237
2.	Factors that differentiate underachieving gifted students from high-achieving gifted students	2003a	McCoach, DB; Siegle, D	Gifted Child Quarterly	169
3.	The school attitude assessment survey-revised: A new instrument to identify academically able students who underachieve	2003b	McCoach, DB; Siegle, D	Education al And Psychological Measurement	102
4.	Developing and fostering passion in academic and nonacademic domains	2010	Fredricks, J. A.; Alfeld, C.; Eccles, J.	Gifted Child Quarterly	73
5.	Academic underachievement: Relationship with cognitive motivation, achievement motivation, and conscientiousness	2006	Preckel, F; Holling, H; Vock, M.	Psychology In The Schools	69
6.	A Developmental, person-centered approach to exploring multiple motivational pathways in gifted underachievement	2013	Snyder, K. E.; Linnenbrink G. L.	Education al Psychologist	68
7.	Underachievement among college students	2009	Balduf, M.	Journal Of Advanced Academic s	64
8.	Emotional experiences during test taking: Does cognitive ability make a difference?	2007	Goetz, T.; Preckel, F.; Pekrun, R.; Hall, N. C.	Learning And Individual Differences	61
9.	School factors and the underachievement of gifted students in a talent search summer program	2007	Matthews, M. S.; McBee, M.T.	Gifted Child Quarterly	50
10.	The role of emotions, motivation, and learning behavior in underachievement and results of an intervention	2015	Obergriesser, S. Stoeger, H.	High Ability Studies	48

Not. WoS veri tabanından 01.09.2024 tarihinde ulaşılmıştır

En çok atıf alan ilk makale incelendiğinde Reis ve McCoach (2000) tarafından ‘Gifted Child Quarterly’ dergisinde yayınlanan ‘The underachievement of gifted students: What do we know and where do we go?’ (Özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı: ne biliyoruz ve nereye gidiyoruz?) isimli araştırmanın olduğu görülmektedir. Araştırma toplamda 237 atıf almıştır. İkinci olarak McCoach ve Siegle (2003a) tarafından yazılan ve yine aynı dergide yayınlanan ‘Factors that differentiate underachieving gifted students from high-achieving gifted students’ (Beklenenin altında başarı sergileyen özel yetenekli öğrencileri üstün başarı sergileyen

özel yetenekli öğrencilerden ayırıştırıcı faktörler) çalışması olduğu saptanmıştır. Bu makale toplam 169 atıf almıştır. İlk üçte yer alan son makale ise toplam 102 atıf ile yine aynı yazarlara ait olan ve yine aynı yıl yayınlanan ‘The school attitude assessment survey-revised: A new instrument to identify academically able students who underachieve’ (Okula karşı tutum değerlendirme anketinin güncellenmesi: akademik olarak başarısızlık sergileyen öğrencilerin tespiti için yeni bir araç) isimli çalışmadır (McCoach & Siegle, 2003b).

3.3. Alana En Çok Katkı Sunan Yazarlar ve Yayın Sayıları

Özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme konusunda eğitim ve psikoloji alanlarında araştırması olan toplam 283 araştırmacı bulunmaktadır. Bu konuda alan yazında en az beş adet çalışma yaparak en çok araştırma yayınlayan ilk sekiz yazar Tablo 3’te sunulmuştur. Geriye kalan tüm yazarların dört ve daha az yayınları olduğu için tabloda yer verilmemiştir.

Tablo 3

Özel Yetenekli Öğrencilerde Beklenenin Altında Başarı Sergileme Durumu Konusunda Eğitim Ve Psikoloji Araştırmaları Sınıflandırmalarında En Çok Yayını Olan Yazarlar Ve Yayın Sayıları

Sıra	Yazar	Yayın Sayısı
1	McCoach, D.B.	9
2	Siegle, D.	8
3	Rubenstein, L.D.	5
4	Veas, A.	5
5	Verschueren, K.	5
6	Matthews, M.S.	5
7	Castejon, J.L.	5
8	Minano, P.P.	5

Tablo 3’te de görüldüğü gibi özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumu konusunda eğitim ve psikoloji alanlarında dokuz yayın ile en çok yayın yapan araştırmacı McCoach’tır. İkinci sırada sekiz yayın ile Siegle izlemektedir. Diğer yazarların ise en az beş adet yayını bulunmaktadır.

3.4. Alanda En Çok Yayın Yapan Dergiler

Belirlenen tarih aralığında beklenin altında başarı sergileme konusunda en çok yayın yapan dergiler de incelenmiştir. Özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı konusunda 62 derginin yayın yaptığı saptanmıştır. Bunlar arasında en çok yayın yapan dergiler Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

Özel Yetenekli Öğrencilerde Beklenenin Altında Başarı Konusunda Eğitim Ve Psikoloji Araştırmaları Sınıflandırmasında En Çok Makale Yayınlayan Dergiler

Sıra	Makalenin Bulunduğu Dergi	Yayın Sayısı	%
1	Gifted Child Quarterly	19	13.8
2	Journal for the Education of the Gifted	12	8.6
3	Roeper Review-A Journal on Gifted Education	10	7.24
4	High Ability Studies	7	5.07
5	Journal of Advanced Academics	7	5.07
6	Learning and Individual Differences	7	5.07
7	Psychology in the Schools	6	4.34
8	Frontiers in Psychology	6	4.34
9	Education Sciences	5	3.62

Tablo 4’te sunulduğu üzere üstün yeteneklilerde beklenenin altında başarı sergileme durumuyla ilgili en çok eğitim ve psikoloji araştırmasının yayınlandığı dergi 19 makale ile ‘Gifted Child Quarterly’ dergisidir. Bu dergiyi 12 araştırma makalesi ile Journal of the ‘Education of the Gifted’ dergisi, 10 makale ile de ‘Roeper Review – A Journal on Gifted Education’ dergileri izlemektedir.

3.5. Makalelerin Yayınlandıkları Ülkeler

WoS veri tabanında özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme konusunda eğitim ve psikoloji araştırmaları sınıflandırmasında araştırmaların yayınlandığı ülkeler Tablo 5’te verilmiştir. Toplam 25 farklı ülkede bu konuda araştırma yapıldığı görülmektedir. Ancak sadece ilk beşe giren ülkeler tabloya dahil edilmiştir.

Tablo 5

Özel Yetenekli Öğrencilerin Beklenenin Altında Başarı Sergileme Konusundaki Makalelerin Yayınlandıkları Ülkeler

Sıra	Ülkeler	Makale Sayısı	%
1	A.B.D.	70	50.72
2	Almanya	14	10.14
3	Avustralya	10	7.24
4	İspanya	7	5.07
5	Belçika	7	5.07
6	Hollanda	7	5.07
7	İngiltere	5	3.62

Tablo 5’te de görüldüğü gibi 70 makale ile en çok makalenin A.B.D’de yazıldığı belirlenmiştir. A.B.D’yi 14 çalışmayla Almanya, 10 çalışmayla Avustralya veizlemektedir. İspanya, Belçika ve Hollanda yedi, İngiltere ise beş yayımla en çok yayın yapan ilk beş ülke sıralamasına girmiştir.

3.6. Yazarların Çalıştıkları Kurumlar

WoS veri tabanında özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumu ile ilgili eğitim ve psikoloji araştırmaları kategorisinde çalışma yapan yazarların hangi kurumlarda çalıştıkları analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre veri tabanında 156 kurumun kaydı bulunmaktadır. En etkili olan ilk beş kurum Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Özel Yetenekli Öğrencilerde Beklenenin Altında Başarıyla İlgili Makalelerin Yayınlandıkları Kurumlar

Sıra	Kurumlar	Yayın Sayısı	Yüzde
1	University of Connecticut	7	8.75
2	Ball State University	6	6.25
3	University of Georgia	6	6.25
4	University of Alicante	6	3.75
5	Catholieke University of Leuven	5	3.75
6	Purdue University	5	2.5

Tablo 6’ya göre özel yeteneklilerde beklenenin altında başarı konusunda eğitim ve psikoloji araştırmalarının en çok yapıldığı ilk beş kurum şu şekilde sıralanabilir: Connecticut Üniversitesi (yedi), Ball State Üniversitesi (altı), Georgia Üniversitesi (altı), Alicante Üniversitesi

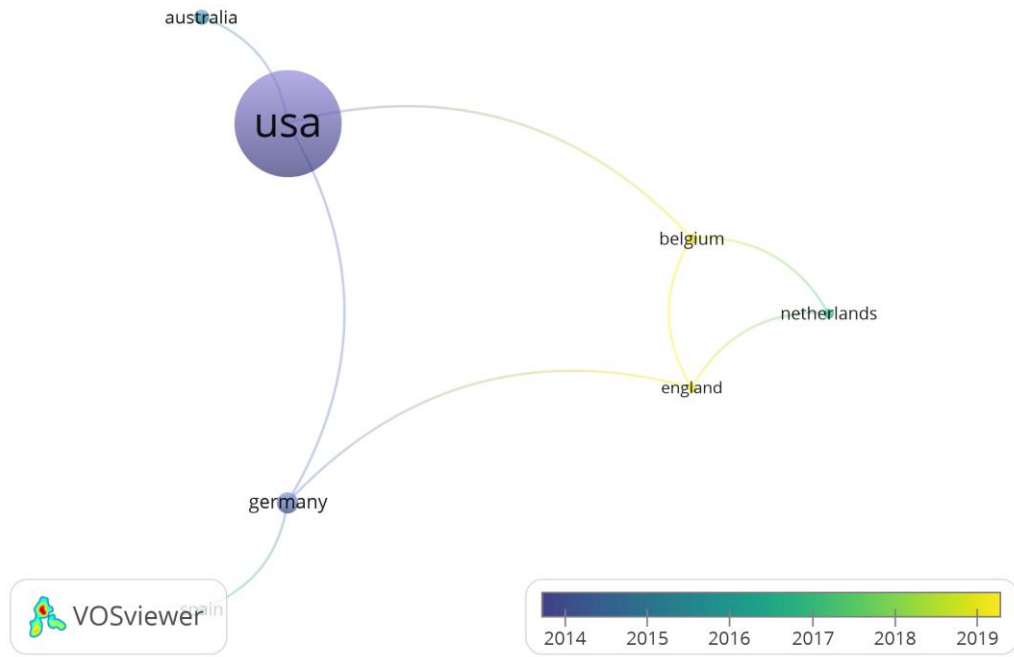
(altı) ve Leuven Üniversitesi (beş) ve Purdue Üniversitesi (beş) şeklindedir. Geri kalan kurumlar üç yayın ile izlemektedir.

3.7. Ülkeler Arası Ortak Yazarlık İş Birlikleri

VOSviewer bibliyometrik analiz programı ile ülkeler arası ortak yazarlık işbirlikleri incelenmiştir. 25 ülke arasında işbirliği olduğu saptanmıştır. Bu ülkeler arasında kuvvetli bağları olan ülkelere Şekil 1’de yer verilmiştir.

Şekil 1

Ülkeler Arası Ortak Yazarlık İş Birlikleri

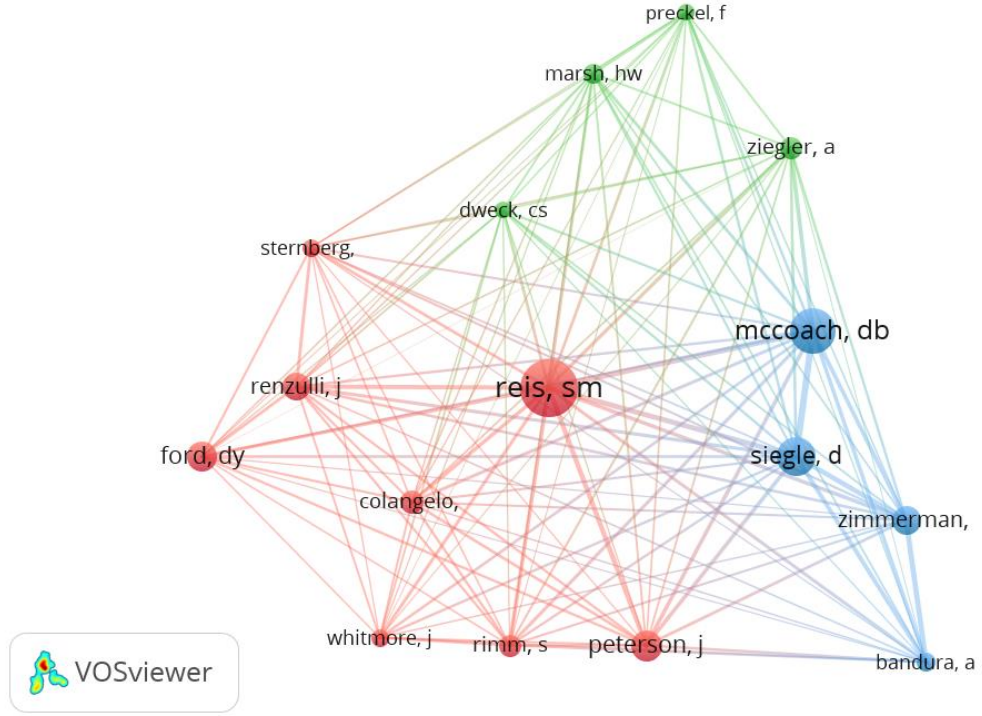
Şekil 1’de görüldüğü üzere özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı gösterme durumuyla ilgili yapılan ülkeler arası işbirliklerinde bağlantı gücü olan ülkelerin ise beş ülke olduğu görülmektedir. Bunlar Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Belçika, Hollanda ve İngiltere’dir.

3.8. Ortak Atıf Alan Yazarlar

Özel yeteneklilerde beklenenin altında başarı sergileme durumu ile ilgili incelenen 138 makalede ortak atıf alan yazarlar incelenmiştir. VOSviewer programında yapılan analiz sonucunda elde edilen görserl Şekil 2’de görülmektedir.

Şekil 2

Ortak Atıf Alan Yazar Ağları

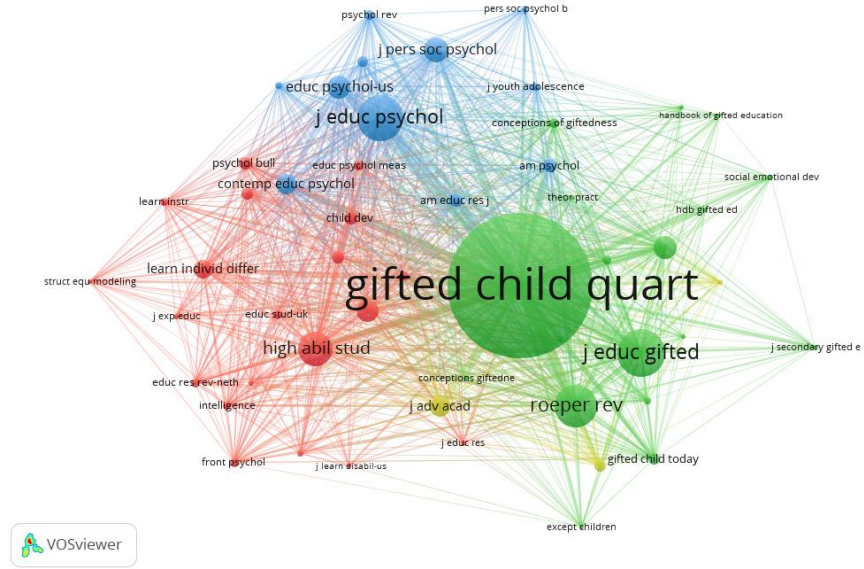
Şekil 2’de görüldüğü gibi, ortak atıf alan yazar ağı üç ayrı renk ağından oluşmaktadır. Renk kümelerinin yoğunlukları ortak yazarların birbirleir arasındaki atıf alma ağını göstermektedir. En çok atıf alanlar daha büyük dairelerle gösterilmektedir. Buna göre kırmızı kümede en çok atıf alan yazarın Reis, mavi kümede McCoach ve Siegle, yeşil kümede ise Ziegler’in olduğunu görmek mümkündür.

3.9. En Çok Atıf Alan Dergiler ve Atıf Ağları

VOSviewer programı kullanılarak en fazla atıf alan dergiler ve atıf ağları analiz edilmiştir. Çıkan sonuçlar Şekil 3’te sunulmaktadır.

Şekil 3

En Çok Atıf Alan Dergiler

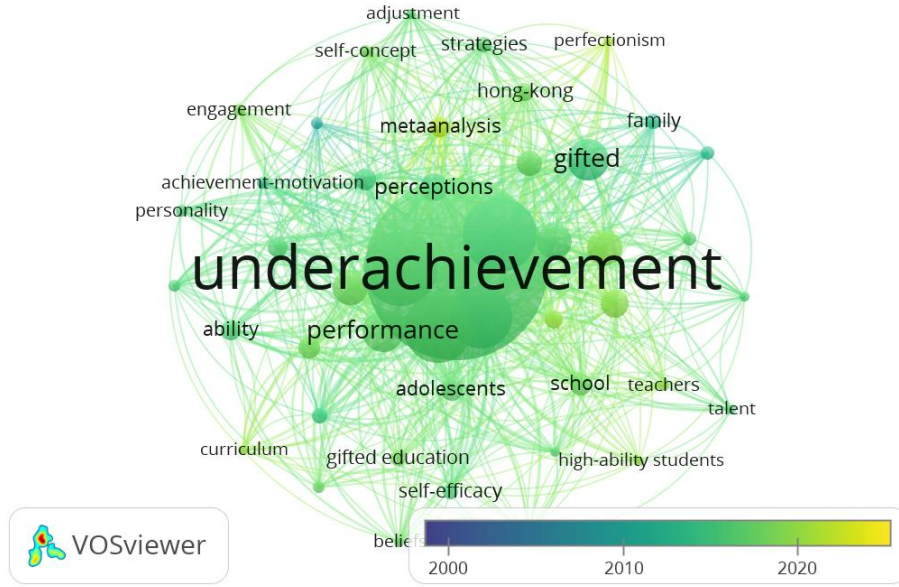
Şekil 3'e göre dört ağ oluşmuştur. En fazla atıf alan dergilerin başında Gifted Child Quarterly yer almaktadır ve yeşil ağda bulunmaktadır. Onu kırmızı ağda High Ability Studies dergisi, mavi ağda da Journal of Educational Psychology dergisi izlemektedir. Son olarak sarı ağda Journal of Advanced Academics yer almaktadır.

3.10. Ortak Anahtar Kelime Analizi

Özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumu ile ilgili yapılan araştırmalarda yer alan ortak anahtar kelimelerin saptanması için gerçekleştirilen analizlerde toplam 632 farklı anahtar kelimenin kullanıldığı saptanmıştır. En az 5 kez kullanılmış olma şartı ile filtrelendiğinde 46 kelimennin ortak olduğu saptanmıştır (Şekil 4).

Şekil 4

En Sık Kullanılan Anahtar Kelimeler

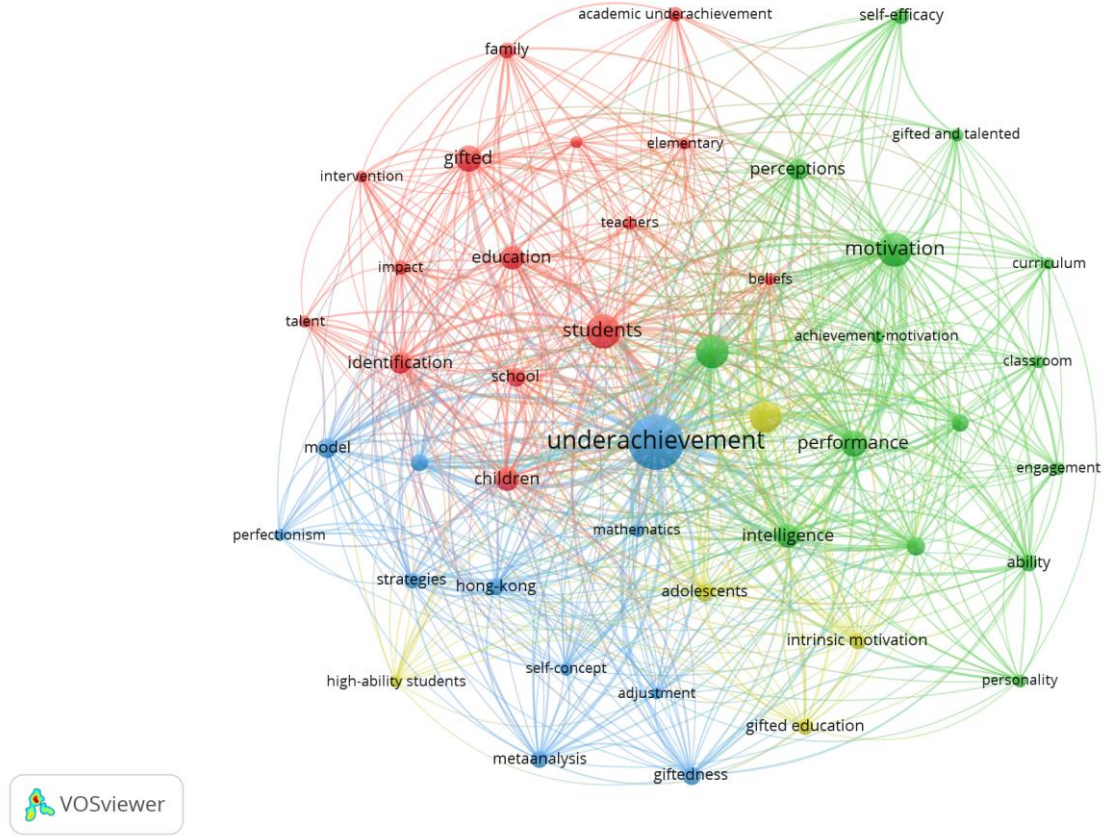
Şekil 4'te görüldüğü gibi özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında düşük başarı konusunda eğitim ve psikoloji alanında yapılan makalelerde en çok tekrar eden ilk beş kelime 'beklenenin altında başarı sergileme' (underachievement) (95), motivasyon (motivation) (38), üstün zekalı öğrenci (gifted student) (35), başarı (achievement) (32) ve öğrenci (student) (38) kelimeleridir. Renk geçişleri incelendiğinde 2000-2010 yılları arasında daha çok matematik, strateji, üstünlük gibi anahtar kavramlar tercih edilirken, 2010-2020 yılları arasında daha çok meta-analiz, mükemmeliyetçilik, akademik başarı gibi anahtar kelimelerin ortak olarak kullanıldığı görülmektedir.

3.11. En Çok İlişkilendirilen Kavramlar Analizi

Özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumu ile en çok ilişkilendirilen kavramlar analiz edilmiştir. Bu bağlamda ortaya çıkan ağda 1547 bağ görülmektedir. Bunların dört ayrı kategoride sınıflandığı saptanmıştır (Şekil 5).

Şekil 5

Beklenenin Altında Başarı Sergileme Durumu İle En Çok İlişkilendirilen Kavramlar

Şekil 5'te görüldüğü gibi özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında düşük başarı konusunda eğitim ve psikoloji alanında yapılan makalelerde beklenenin altında başarı ile ilişkili kavramlar ortaya çıkmıştır. İlişkili kavramların dört farklı kategori oluşturduğu görülmektedir. Ayrıntılı incelendiğinde bu kategorilerin üstünlük, eğitim, aile ve tanılama (kırmızı); motivasyon, öz yeterlik, eğitim planı ve sınıf (yeşil); benlik algısı, stratejiler, özel yetenekli öğrenciler (mavi) ve performans, zeka, uyum (sarı) gibi konulardan oluştuğu görülmektedir. Bu doğrultuda beklenenin altında başarı sergileme durumunun ağırlıklı olarak motivasyon, özel yetenek ve öz yeterlik ya da benlik algısı gibi psikolojik kavramlarla ilişkili olarak araştırıldığı söylenebilir. Genel anlamda değerlendirildiğinde beklenenin altında başarı sergileme durumunun psikoji, eğitim ve sosyal açıdan ele alınması gereken multidisipliner bir konu olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada WoS veri tabanında özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumuyla ilgili eğitim ve psikoloji alanlarında yapılmış araştırmalar bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmiştir. Mevcut araştırma beklenenin altında başarı sergileme durumu ile ilgili yapılan ender çalışmalardandır. Mevcut araştırma sayesinde bu alanda araştırma yapmayı planlayan araştırmacıların önceki araştırmalardan ve araştırmacılarından haberdar olmaları,

alandaki yeni gelişmeleri takip edebilmeleri ve alanda yer alan boşlukları tespit ederek yeni çalışmalar yapmaları konusunda yol gösterici nitelik taşımaktadır.

Mevcut araştırma kapsamında Web of Science veri tabanı incelenerek 138 araştırmaya ulaşılmıştır. Bu araştırmaların 2000 yılından sonra yapılmış olmasına, eğitim, psikoloji temel alanlarında ve özel eğitim, eğitim psikolojisi gibi alt alanlara dahil edilmiş olmalarına dikkat edilmiştir. Ayrıca incelenen çalışmaların araştırma makaleleri olmaları da dahil etme kriterlerinden biri olarak kararlaştırılmıştır. Bu dahil etme kriterlerine göre Web of Science'tan elde edilen veri seti VOSviewer programı ile araştırma sorularına göre analiz edilmiştir.

Mevcut araştırmada özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumu ile ilgili araştırmaların 2012 yılından sonra artış göstermeye başladığı saptanmıştır. Bu alanda en çok atıf alan makaleler belirlenmiştir (Tablo 2). İlk sırada, 237 atıf alan Reis ve McCoach tarafından 2000 yılında yayınlanmış 'The underachievement of gifted students: What do we know and where do we go?' (Özel yetenekli öğrencilerde beklenin altında başarı: ne biliyoruz, nereye gidiyoruz?) isimli makale olduğu görülmektedir. Makale Gifted Child Quarterly dergisinde yayınlanmıştır. İçeriği incelendiğinde, özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumunun tanımlanmasının karmaşıklığından bahsettiği ve 30 yılı aşkın sürede bu konuda yapılmış araştırmaları analiz ederek tanımlama sorunları, ön belirleyicilerin yanlış saptanması, belirleme kriterlerinin heterojen yapıda olması, beklenmedik başarısızlık sergileyen öğrencilerin özellikleri, aile yapıları, arkadaş çevresinin ve kültürün etkisini gibi durumları ele aldığı görülmektedir. Ayrıca müdahale yöntemlerinden ve gelecekte bu konuda araştırma yapmak isteyen araştırmacılara yön gösterici nitelikte önerilerde bulunduğu da görülmektedir. En çok atıf alan ikinci makale 169 atıf ile McCoach ve Siegle'in 2003 yılında yine Gifted Child Quarterly dergisinde yayınlanan 'Factors that differentiate underachieving gifted students from high-achieving gifted students' (Beklenenin altında başarı sergileyen özel yetenekli öğrencileri üstün başarı sergileyen özel yetenekli öğrencilerden ayırtan faktörler) isimli makaledir. Çalışmanın içeriği incelendiğinde Okula Karşı Tutum Ölçeği ile beklenenin altında başarı sergileyen ve başarılı özel yetenekli öğrencilerin karşılaştırıldığı görülmektedir. Buna göre çalışmaya katılan 128 özel yetenekli öğrencinin ölçeğin alt boyutları olan akademik benlik algısı, öğretmenlere karşı tutum, okula karşı tutum, hedef odaklı olmak ve motivasyon/öz düzenleme boyutlarında farklılaştıkları ve bu ölçeğin beklenenin altında başarı sergileyen özel yetenekli öğrencilerin yordanmasında kullanılabileceği ortaya konmuştur. Başka bir deyişle tüm alt boyutlarda beklenin altında başarı sergileyen özel yetenekli öğrencilerin puanları başarılı öğrencilere göre daha düşük olduğu saptanmıştır. (McCoach & Siegle, 2003a). En çok atıf alan üçüncü araştırma ise yine aynı yılda ve aynı yazarlar tarafından Educational and Psychological Measurement dergisinde yayınlanan 'The school attitude assessment survey-revised: A new instrument to identify academically able students who underachieve' (Okula karşı tutum değerlendirme anketinin güncellenmesi: akademik olarak başarısızlık sergileyen öğrencilerin tespiti için yeni bir araç) isimli makaledir. Toplam 102 atıf almıştır. Bu çalışmanın içeriği incelendiğinde daha önce bahsedilen Okula Karşı Tutum Ölçeğinin geliştirilmesiyle ilgili olduğu görülmektedir. Ölçeğin amacı beklenenin altında başarının tespit edilmesidir. Ölçek 1738 ikinci kademe öğrencisine uygulanarak geliştirilmiştir ve 35 maddeden oluşmaktadır. Beş faktörlü bir yapının oluştuğu ve geçerli ve güvenilir bir araç olduğu belirlenmiştir. (McCoach & Siegle, 2003b).

En çok atıf alan makaleler incelendiğinde, yazarlarının uzun yıllardır özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumuna yönelik çalıştıkları ve bu makalelerin özel yetenekli öğrencilerle ilgili en çok bilinen dergilerde yayınlanmış olduğu görülmektedir. Ayrıca ele aldıkları konular itibarıyla, bu alanda en çok merak edilen beklenenin altında başarının tanımı, nedenleri, değerlendirilmesi ve ilişkili olduğu diğer kavramlar (benlik saygısı, motivasyon, beklentiler) gibi konularda olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ileriki dönemlerde yapılacak olan araştırmaların daha çok beklenenin altında başarı durumunun eğitimsel süreçleri ve müdahale programlarına yönelik olması alanyazına katkı sunacağı düşünülmektedir.

Mevcut araştırma kapsamında merak edilen bir diğer soru da alana en çok katkı sunan yazarlardır (Tablo 3). Özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumu ile ilgili Web of Science veri tabanında yer alan çalışmalarıyla en çok katkısı sırasıyla, McCoach, Siegle ve Rubenstein'in yaptığı saptanmıştır. McCoach'ın yaptığı yayınlar incelendiğinde, bu yayınların yedi tanesinde en çok yayın yapan bir diğer araştırmacı olan Siegle ile iş birliği yapıldığı görülmektedir. Ayrıca üç tane yayınında da sıralamada üçüncü olan Rubenstein ile ortak çalışmalarıdır. Bu araştırmalara bakıldığında, daha önce değinilen araştırmaların yanı sıra, beklenenin altında başarı sergileyen özel yetenekli öğrenciler için müdahale programları (Rubenstein vd., 2012), başarıya karşı inanç ve tutumların belirlenmesi (Siegle, vd., 2017), üniversite öğrencilerinde beklenenin altında başarı sergileme durumunu etkileyen faktörlerin incelenmesi (Başlantı & McCoach, 2006), Başarı Odaklı Model'in geliştirilmesi ve uygulanması (Siegle, vd., 2014), beklenenin altında başarı sergileme durumuyla ilgili öğretmen ve ebeveyn perspektifleri (Siegle, vd., 2020) gibi konularda olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların yanı sıra Siegle'in yaptığı araştırmalarda yüksek başarı sergileyen öğrencilerin okula karşı tutumlarını incelediği (Siegle, Rubenstein ve Mitchell, 2014), Rubenstein'in da beklenenin altında başarı sergileme durumuna öz düzenleme perspektifinden inceleyen bir çalışmasının bulunduğu görülmektedir (Ridgley, vd., 2020).

Web of Science veri tabanında özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı konusunda en çok yayın yapan dergiler araştırılmıştır (Tablo 4). Bu dergilerin, Gifted Child Quarterly, Journal for the Education of the Gifted ve Roeper Review - A Journal on Gifted Education olduğu saptanmıştır. Beklenenin altında başarı sergileme durumuyla ilgili yayınların en çok bu dergilerde yayınlanmış olmasının en temel sebebi bu dergilerin ana temalarının özel yetenekli bireyler olmasından kaynaklanıyor olabilir. Çalışmaların en çok hangi ülkelerde yapıldığı da yine araştırma sorularından bir tanesidir. Wos analizi sonucunda elde edilen bulgular en çok araştırma yapan ülkelerin Amerika Birleşik Devletleri, Almanya ve Avustralya oldukları görülmektedir (Tablo 5). Amerika Birleşik Devletleri diğer ülkelere göre açık ara önde yer almaktadır. Bunun en temel nedeni özel yetenekli çocukların eğitimi, ihtiyaçları ve politikaları ile ilgili ilk oluşumların 1950'lerde ABD'de başlatılmış olması olarak yorumlanabilir. Ayrıca beklenenin altında başarı sergileme durumunun okul terki ile de ilgili olduğu düşünüldüğünde okul terkinde OECD ülkeleri arasında ikinci olan ülke ABD'dir (OECD, 2008). Bu bağlamda beklenenin altında başarı gösterme durumunun burada daha çok incelenmiş olması beklenen bir durumdur. Ayrıca ABD'nin özel yetenekli öğrencilerin eğitimleri ile ilgili aldıkları yönetsel önlemler dikkate alındığında her bireye yetenekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda ulaşma çabası görülmektedir. Eğitim ortamlarında zenginleştirme, farklılaştırma, gruplama, hızlandırma gibi önlemler hem okul terkini hem de beklenenin altında başarı sergileme durumunun önüne geçmek adına önemli eğitimsel politikalar olarak görülebilir (Reis, vd., 2016).

Özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumu konusunda en çok yayın yapan kurumlar üniversitelerdir (Tablo 6). Bunlar sırasıyla Connecticut, Ball State ve Georgia üniversiteleridir. En çok yayın yapan Siegle ve McCoach Connecticut üniversitesinde, Rubenstein ise Ball State üniversitesinde çalışmıştır. Bu nedenle bu araştırmacıların kurumlarını ön plana çıkması olasıdır. Ayrıca NEAG Üstün Zekalılar Eğitimi ve Yetenek Gelişimi Merkezi'nin de Connecticut üniversitesinde olması bu konularda araştırmaları desteklediği şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmanın bir diğer araştırma sorusu da özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumuyla ilgili araştırmaların ortak yazarlık iş birlikleri açısından incelenmesidir (Şekil 1). Bu ağlara VOSviewer programı kullanılarak ulaşılmıştır. Bulgular en çok işbirliği içerisinde olan ülkelerin Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Belçika ve Hollanda'dır. Hem en çok yayını yapan hem de en çok işbirliği olan ülke Amerika Birleşik Devletleridir. Aynı program ile ortak atıf alan yazarlar ağına bakıldığında en çok etkileşim ağına sahip olan yazarların Reis, McCoach ve Siegle, ve Ziegler'in olduğu görülmektedir (Şekil 2).

En çok atıf alan dergiler kategorisinde ise Gifted Child Quarterly dergisi açık ara önde yer almaktadır (Şekil 3). Bu dergide özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumuyla ilgili yayınlanan çalışmalar incelendiğinde daha önce değinilen çalışmaların yanı sıra, beklenenin altında başarıyı etkileyen faktörlerin araştırılması (Matthews & McBee, 2007); akademik motivasyonu etkilemede ebeveynlerin etkisi (Garn, vd., 2010); Başarı Odaklı Model'in geçerliği (Ritchotte, Matthews ve Flowers, 2014), beklenenin altında başarı sergileyen kızlar (Desmet, vd., 2019) gibi araştırmalara yer verdiği görülmektedir. En çok atıf alan bir diğer dergi de High Ability Studies dergisidir. Bu dergide de beklenin altında düşük başarı sergilemede duyguların, motivasyonun ve öğrenme davranışının etkisi (Obergrösser & Stoeger, 2015), beklenenin altında başarı sergileme durumunun nörolojik (Staudt & Neubauer, 2006) ve nörofizyolojik (Bergner & Neubauer, 2011) açıdan ele alınması gibi makalelerin yer aldığı görülmektedir. Üçüncü sırada yer alan Journal of Educational Psychology dergisinde ise özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumuyla ilgili örtük inançlar (Snyder, vd., 2014) ve hedef odaklı olmak (Ramos, vd., 2021) gibi araştırmaların yer aldığı görülmektedir.

Ortak anahtar kelimeler incelendiğinde daha önceki yıllarda daha çok beklenenin altında başarı sergileme, motivasyon, üstün zeka, başarı gibi kelimeler ön plana çıkarken daha güncel araştırmalarda matematik, strateji, mükemmeliyetçilik, akademik başarı gibi kelimelerin yer aldığı görülmektedir (Şekil 4). Alanda araştırmalar arttıkça beklenenin altında başarı sergileme durumunu etkileyen faktörler daha belirgin hale gelmektedir. Daha önceleri bunun ağırlıklı olarak motivasyonla ilgili bir durum olduğu düşünülürken (Rimm, 1997) güncel araştırmalarda mükemmeliyetçilik gibi durumlar da ön plana çıkmaktadır (Siegle vd., 2020). Ayrıca beklenenin altında başarı ifadesinin çok geniş olduğu belirli alanlarla sınırlandırılması gerektiği ve özellikle akademik başarı konusunda beklenenin altında başarı sergilemenin incelenmeye başlandığı da görülmektedir. Çalışmalarda ele alınan anahtar kelimeler, beklenenin altında başarı sergileyen özel yetenekli öğrenciler için hazırlanabilecek erken müdahale ve psikoeğitim programlarında hangi olgulara dikkat edilmesi gerektiği konusunda ipucu niteliğindedir.

Beklenenin altında başarı sergileme durumu ile ilişkili kavramları ortaya koyan analiz incelendiğinde (Şekil 5), farklı kategorilerin ortaya çıktığı saptanmıştır. Bu doğrultuda beklenenin altında başarı sergileme durumunun aile perspektifinden ele alınması, bu durumu yaşayan çocukları olan ailelerin ihtiyaçlarını tespit etmek üzere nitel araştırmaların yapılması önerilebilir. Ayrıca yine kategorilerden ortaya çıkan motivasyon, öz düzenleme gibi konuların beklenenin altında başarı sergileme durumu ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Erken müdahale programlarında özellikle bu kavramlara dikkat edilmesi ve özel yetenekli öğrencilerin motivasyonlarını kaybetmemeleri için ve öz düzenleme becerileri kazanabilmeleri için neler yapılabileceği incelenebilir. Ek olarak, mükemmeliyetçilik ya da benlik algısı gibi özel yetenekli öğrencilerin önemli kişilik özellikleri gibi özelliklerin beklenenin altında başarı sergileme durumunda psikolojik olarak nasıl yönetilmesi gerektiği üzerine de çalışmalar yapılabilir.

Yapılan bu araştırma sadece WoS veri tabanındaki araştırmaları kapsamaktadır. Araştırmacılar farklı veri tabanlarından yararlanarak benzer araştırmalar yapabilir. Ayrıca ileriki dönemlerde yapılacak olan çalışmaların ne şekilde değiştiğini gözlemlemek de mümkün olacaktır. Bu çalışma özel yetenekli öğrencilerde beklenenin altında başarı sergileme durumu konusunda ülkemizde gelecekte tanılama, değerlendirme ve müdahale programları noktasında araştırmalar yapılmasının yararlı olacağını göstermektedir. Buna ek olarak bu araştırmalarda çok az yer verilen çevre beklentileri, kişinin benlik algısı ve beklenenin altında başarıya etki eden etmenlerin araştırılması gibi araştırmalara gerek duyulduğu görülmektedir. Özellikle ülkemizde özel yetenekli öğrencilere eğitim veren Bilim ve Sanat Merkezleri gibi kurumlar için beklenenin altında başarı sergileyen özel yetenekli öğrencilerin tespit edilebilmesi ve psikoeğitimsel programlarla desteklenmesi bağlamında da çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Başlantı, U. (2008). Investigating the underachievement of university students in Turkey: Exploring subscales. *International Journal of Progressive Education*, 4(2), 40-56.
- Başlantı, U., & McCoach, D. B. (2006). Factors related to the underachievement of university students in Turkey. *Roeper Review*, 28(4), 210-215.
- Bergner, S., & Neubauer, A. C. (2011). Sex and training differences in mental rotation: A behavioral and neurophysiological comparison of gifted achievers, gifted underachievers and average intelligent achievers. *High Ability Studies*, 22(2), 155-177. 10.1080/13598139.2011.628849
- Berube, B. N., (Ed.). (1995). *What educators need to know about underachievement and gifted students*. University of Connecticut, National Research Center for the Gifted and Talented.
- Büyüköztürk, S., Çakmak, E., Akgün, O., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (25. Baskı). Pegem Akademi.
- Colangelo, N., Kerr, B., Christensen, P., & Maxey, J. (1993). A comparison of gifted underachievers and gifted high achievers. *Gifted Child Quarterly*, 37(4), 155-160. 10.1177/001698629303700404
- Çelik, C., Kaymakçı, G., & Can, Ş. (2022). Bibliometric analysis of research on career development of gifted students. *E-International Journal of Educational Research*, 14(2), 68-82. 10.19160/e-ijer.1206389
- Desmet, O. A., Pereira, N., & Peterson, J. S. (2020). Telling a tale: How underachievement develops in gifted girls. *Gifted Child Quarterly*, 64(2), 85-99. 10.1177/0016986219888633
- Gallagher, G. (2005). Underachievement: How do we define, analyse, and address it in schools? *ACE Papers*, 15, 26-35.
- Garn, A. C., Matthews, M. S., & Jolly, J. L. (2010). Parental influences on the academic motivation of gifted students: A self-determination theory perspective. *Gifted Child Quarterly*, 54(4), 263-272. 10.1177/0016986210377657
- Köseoğlu, M. A., Rahimi, R., Okumus, F., & Liu, J. (2016). Bibliometric studies in tourism. *Annals Of Tourism Research*, 61, 180-198. 10.1016/j.annals.2016.10.006
- Leana-Taşçılar, M. Z. (2024). Psychometric analysis of underachievement tool for gifted students. *Cogent Education*, 11(1), 1-11. 10.1080/2331186x.2024.2397167
- Lupart, J. L., & Pyryt, M. C. (1996). "Hidden gifted" students: Underachiever prevalence and profile. *Journal for the Education of the Gifted*, 20(1), 36-53. 10.1177/016235329602000103
- Matthews, M. S., & McBee, M. T. (2007). School factors and the underachievement of gifted students in a talent search summer program. *Gifted Child Quarterly*, 51(2), 167-181. 10.1177/0016986207299473
- McCoach, D. B., & Siegle, D. (2003a). The school attitude assessment survey-revised: A new instrument to identify academically able students who underachieve. *Educational and Psychological Measurement*, 63(3), 414-429. 10.1177/0013164403063003005
- McCoach, D. B. & Siegle, D. (2003b). Factors that differentiate underachieving gifted students from high-achieving gifted students. *Gifted Child Quarterly*, 47(2), 144-154. 10.1177/001698620304700205

- Montgomery, D. (2009). Nature and identification of underachievement. In D. Montgomery (Ed.), *Able, gifted and talented underachievers*. Wiley-Blackwell Publications.
- Obergriesser, S. & Stoeger, H. (2015). The role of emotions, motivation, and learning behavior in underachievement and results of an intervention. *High Ability Studies*, 26(1), 167-190. 10.1080/13598139.2015.1043003
- OECD, (2008). Education at a glance highlights report. https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/eag_highlights2010-8en.pdf?expires=.1733227584&id=id&accname=guest&checksum=4E22B62176F049AF078F79F53371C5E5
- Pauna, V. H., Picone, F., Le Guyader, G., Buonocore, E., & Franzese, P. P. (2018). The scientific research on ecosystem services: A bibliometric analysis. *Ecological Questions*, 29(3), 53-62. 10.12775/EQ.2018.022
- Ramos, A., De Fraine, B., & Verschueren, K. (2021). Learning goal orientation in high-ability and average-ability students: Developmental trajectories, contextual predictors, and long-term educational outcomes. *Journal of Educational Psychology*, 113(2), 370. 10.1037/edu0000476
- Raof, K., Shokri, O., Fathabadi, J., & Panaghi, L. (2024). Unpacking the underachievement of gifted students: A systematic review of internal and external factors. *Heliyon*, 10(17), 1-22. 10.1016/j.heliyon.2024.e36908
- Reis, S. M., & McCoach, D. B. (2000). The underachievement of gifted students: What do we know and where do we go? *Gifted Child Quarterly*, 44(3), 152-170. 10.1177/001698620004400302
- Reis, S. M., Renzulli, J. S., & Burns, D. E. (2016). *Curriculum compacting: A guide to differentiating curriculum and instruction through enrichment and acceleration*. Routledge.
- Renzulli, J. S. (2020). Reflections on my work: The identification and development of creative/productive giftedness. In D. Y. Dai & R. Sternberg (Eds), *Scientific inquiry into human potential* (pp. 197-211). Routledge.
- Ridgley, L. M., Rubenstein, L. D., & Callan, G. L. (2020). Gifted underachievement within a self-regulated learning framework: Proposing a task-dependent model to guide early identification and intervention. *Psychology in the Schools*, 57(9), 1365-1384. 10.1002/pits.22408
- Ritchotte, J. A., Matthews, M. S., & Flowers, C. P. (2014). The validity of the achievement-orientation model for gifted middle school students: An exploratory study. *Gifted Child Quarterly*, 58(3), 183-198. 10.1177/0016986214534890
- Rimm, S. (1997). Underachievement syndrome: A national epidemic. In N. Colangelo & G. A. Davis (Eds.), *Handbook of gifted education*. Allyn & Bacon.
- Rubenstein, L. D., Siegle, D., Reis, S. M., McCoach, D. B., & Burton, M. G. (2012). A complex quest: Developing and researching underachievement interventions for gifted students. *Psychology in the Schools*, 49(7), 678-694. 10.1002/pits.21620
- Siegle, D., & McCoach, D. B. (2002). Promoting a positive achievement attitude with gifted and talented students. In M. Neihart, S. M. Reis, N. M. Robinson & S. M. Moon (Eds.), *The social and emotional development of gifted children*. National Association of Gifted Children.

- Siegle, D., McCoach, D. B., & Shea, K. (2014). Applying the achievement orientation model to the job satisfaction of teachers of the gifted. *Roeper Review*, 36(4), 210-220. 10.1080/02783193.2014.945219
- Siegle, D., McCoach, D. B., & Roberts, A. (2017). Why I believe I achieve determines whether I achieve. *High Ability Studies*, 28(1), 59-72. 10.1080/13598139.2017.1302873
- Siegle, D., Rubenstein, L. D., & McCoach, D. B. (2020). Do you know what I'm thinking? A comparison of teacher and parent perspectives of underachieving gifted students' attitudes. *Psychology in the Schools*, 57(10), 1596-1614. 10.1002/pits.22345
- Siegle, D., Rubenstein, L. D., & Mitchell, M. S. (2014). Honors students' perceptions of their high school experiences: The influence of teachers on student motivation. *Gifted Child Quarterly*, 58(1), 35-50. 10.1177/0016986213513496
- Snyder, K. E., Malin, J. L., Dent, A. L., & Linnenbrink-Garcia, L. (2014). The message matters: The role of implicit beliefs about giftedness and failure experiences in academic self-handicapping. *Journal of Educational Psychology*, 106(1), 230. 10.1037/a0034553
- Staudt, B., & Neubauer, A. C. (2006). Achievement, underachievement and cortical activation: a comparative EEG study of adolescents of average and above-average intelligence. *High Ability Studies*, 17(1), 3-16. 13598130600946855
- Sternberg, R. J. (1999). The theory of successful intelligence. *Review of General Psychology*, 3(4), 292-316. 10.1037/1089-2680.3.4.292
- Sternberg, R. J. & Dashtaki, A. S. (2024). Effectivity: An alternative to conceptions of gifted under- and over – achievement. *Gifted Education International*, 0(0), 10.1177/02614294241280862
- Şeref, İ., & Karagöz, B. (2019). Türkçe eğitimi akademik alanına ilişkin bir değerlendirme: Web of Science veri tabanına dayalı bibliyometrik inceleme. *Journal of Language Education and Research*, 5(2), 213-231. 10.31464/jlere.578224
- Yeşiltaş, E., & Şeker, G. (2021). Sosyal medya ile ilgili yapılan eğitim araştırmalarının bibliyometrik analizi. *Journal of World of Turks/Zeitschrift für die Welt der Türken*, 13(2), 169-189. 10.46291/ZfWT/130209

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Underachievement among gifted students has become an increasingly prominent issue in the field of educational research over recent decades. Despite possessing exceptional cognitive abilities and the potential for high academic performance, many gifted students do not meet expectations and display academic outcomes that fall below their capabilities. This disparity between a student's potential and their actual academic performance is termed "underachievement." The underachievement of gifted students poses a significant challenge, not only to the students themselves but also to educators, parents, and policymakers who struggle to address this issue effectively. The consequences of underachievement can be far-reaching, affecting students' long-term educational trajectories and psychological well-being.

Gifted students often face unique emotional and psychological pressures that contribute to their underachievement. These pressures may include heightened anxiety, perfectionism, lack of motivation, or difficulty in managing the social expectations that come with being identified as gifted. Moreover, educational environments may not always be equipped to support the needs of gifted students, leading to disengagement and a lack of stimulation that further exacerbates

underachievement. As a result, underachieving gifted students may develop negative attitudes toward school, display lower levels of self-regulation, and struggle to achieve their full academic potential.

In response to this growing concern, numerous studies have been conducted to better understand the factors that contribute to underachievement among gifted students and to identify strategies for intervention. However, despite a considerable body of research, there remains a lack of clarity regarding the most effective ways to diagnose and address underachievement. The present study aims to fill this gap by conducting a bibliometric analysis of academic studies on underachievement in gifted students. Bibliometric analysis provides a quantitative approach to assessing the structure of research in a given field, offering insights into key trends, influential researchers, and emerging themes. This study seeks to highlight the most impactful work in the field, identify areas that require further research, and suggest directions for future studies.

Method

The research design of this study is descriptive, employing bibliometric methods to analyze the body of literature on underachievement in gifted students. Bibliometric analysis is an established quantitative method used to assess academic publications, allowing researchers to track citation patterns, identify prolific authors, and analyze the evolution of research themes over time. In this study, the Web of Science (WoS) database was used as the primary source of academic publications, given its comprehensive coverage of high-quality, peer-reviewed journals across multiple disciplines, including education and psychology.

The WoS database was searched using the keywords "Gifted Students" and "Underachievement," focusing on studies published between 2000 and 2024. The inclusion criteria required the studies to be peer-reviewed articles within the fields of education, educational psychology, and special education. Bibliometric analyses were conducted using VOSviewer, a software tool designed to visualize bibliometric networks, allowing for the exploration of citation patterns, co-authorship relationships, and keyword trends.

The analysis focused on several key aspects:

1. The distribution of publications over time.
2. The most cited articles and authors.
3. The countries and institutions contributing most to the field.
4. The journals with the highest number of publications on underachievement.
5. Co-authorship and collaboration networks among countries and researchers.
6. Keyword trends in the literature, revealing emerging topics and areas of research focus.

Data collection took place on September 1, 2024. Initially, 175 articles were identified, but after refining the selection to focus on empirical studies, 138 articles were included in the final analysis.

Results and Discussion

The bibliometric analysis of research on underachievement in gifted students reveals several important findings that contribute to a deeper understanding of the field. A notable trend observed in the data is the steady increase in the volume of research on underachievement since 2012. This increase reflects the growing recognition of the issue by educators and researchers, who are increasingly aware of the challenges posed by the disconnect between the potential and performance of gifted students. Research output peaked in 2016, with additional notable spikes in 2014 and 2023. These patterns underscore the relevance and urgency of addressing underachievement in the context of gifted education.

In terms of scholarly impact, several key works have shaped the discourse on underachievement. Reis and McCoach's (2000) article, *The Underachievement of Gifted Students: What Do We Know and Where Do We Go?*, stands out with 237 citations, highlighting

its influence in diagnosing underachievement and exploring methods for intervention. Another significant contribution comes from McCoach and Siegle (2003a), whose study on factors that differentiate underachieving gifted students from their high-achieving peers has been cited 169 times. This research emphasizes the critical role that psychological factors, such as motivation, attitudes, and self-regulation, play in determining academic success. These foundational studies have provided a framework for further exploration of underachievement and continue to guide research and intervention strategies in the field.

The analysis also identifies McCoach and Siegle as the most prolific contributors to the research on underachievement in gifted students, with nine and eight publications, respectively. Their collaborative work has made a substantial impact on both theoretical and practical approaches to understanding underachievement. Other notable researchers, such as Rubenstein and Veas, have also made significant contributions, each with five publications on the topic. These authors represent a growing body of scholarship that continues to explore various dimensions of underachievement among gifted students.

The analysis of journals further underscores the importance of specific academic platforms in advancing the field. *Gifted Child Quarterly* is the most influential journal, having published 19 articles on underachievement. It is followed by the *Journal for the Education of the Gifted*, which has published 12 articles. These journals serve as central platforms for disseminating research findings and shaping the academic conversation on the challenges and complexities of underachievement in gifted students.

Geographically, the United States leads in research output, with 70 articles on underachievement, followed by Germany and Australia. This reflects the U.S.'s long-standing focus on gifted education and its role in initiating early research and policy development in this area. The University of Connecticut, home to McCoach and Siegle, is the most productive institution, contributing seven publications. Other leading institutions include Ball State University and the University of Georgia, highlighting their central roles in fostering ongoing research and developing intervention strategies to address underachievement in gifted students.

In terms of collaboration, the analysis reveals strong international partnerships, particularly between researchers from the U.S., Germany, and Belgium. These collaborations are essential for building a global understanding of underachievement and contribute to the development of more comprehensive and cross-cultural educational strategies. Collaborative research networks foster diversity in perspectives and methodologies, which is critical for addressing the complex and multifaceted nature of underachievement in gifted students.

The analysis of keyword trends reveals an evolving focus within the field. In earlier studies, terms such as "motivation" and "self-regulation" were predominant, reflecting initial concerns about the psychological drivers of underachievement. More recently, the focus has shifted toward terms like "perfectionism" and "metacognition," indicating a more nuanced understanding of the cognitive and emotional processes that contribute to underachievement. This shift in focus reflects the growing complexity in how researchers approach the issue and signals a move toward multifactorial explanations of underachievement in gifted students.

In conclusion, the bibliometric analysis offers valuable insights into the evolving landscape of research on underachievement in gifted students. The findings emphasize the importance of psychological factors such as motivation, self-regulation, and perfectionism in explaining underachievement, while also highlighting the critical role that collaboration and influential publications play in shaping the field. Moving forward, there is a clear need for continued research, particularly in exploring under-researched areas such as the role of metacognition and perfectionism in gifted students' underachievement. These insights can inform future interventions and strategies aimed at helping gifted students achieve their full academic potential, ultimately benefiting both the individual students and society as a whole.